

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Tuori, H., Eloranta, S., Viikari, L. & Hedman, A. 2022. läkkäiden potilaiden hoito vaatii erityisosaamista. Turun Sanomat, Alio 21.11.2022.

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Iäkkäiden potilaiden hoito vaatii erityisosaamista

ALIO

**Hannele Tuori
Sini Eloranta
Laura Viikari
Anne Hedman**

Suomen väestö ikääntyy, ja kaikkein radikaalein muutos tulee tapahtumaan jo seuraavan 10 vuoden kuluessa, jolloin yli 80-vuotiaiden määrä lähes kaksinkertaistuu. Väestörakenteen muutos haastaa yhteiskuntaamme monin tavoin. Eityisesti se koskettaa sosiaali- ja terveydenhuoltoamme, joka on kriisiytynyt monestakin syystä. Iäkkäät ovat nuorten ja mielen-terveyspotilaiden lisäksi eniten palveluita tarvitseva ryhmä.

Iäkkäiden joukko on hyvin heterogeeninen ryhmä sairauksien, toimintakyvyn ja palveluiden tarpeen suhteen. Koko iäkkäiden palvelujärjestelmässä tulisi olla geriatrisen hoitotyön erityisosa-

mista tunnistaa iäkkäiden erilaiset palvelutarpeet preventiosta elämän viimeisiin päiviin.

Elokuusta 2021 alkaen Tyks Akuutissa on toiminut sosiaali- ja terveysministeriön hankerahoituksella akuuttigeriatrian pilotti. Tämän kaltainen akuuttihoitotyön ja geriatrisen arvioinnin yhdistelmä on ainutlaatuista Suomessa. Pilotissa työskentelee kaksi geriatrian erikoislääkärinä ja kolme geriatrista asiantuntijasairaanhoidtajaa.

Heidän tehtävänä on tunnistaa päivystyksen potilaista hauraat, geriatrisesta kohdenneustusta arviosta hyötyvät iäkkäät ja osallistua heidän akuuttihoitoonsa lääketieteellisen tilanteen salliessa. Pilotin myötä on käynyt selväksi, että iäkkäiden päivystykseen hakeutumisen taustalla on lähes poikkeuksetta sairaanhoidollinen tarve.

Vasta akuuttien ongelmien hoitamisen jälkeen voidaan katavasti ja vaikuttavasti arvioida potilaan muuta palvelutarvetta. Pilotin myötä on ollut mahdollista nähdä hyvinvointialueemme

Varhan iäkkäitä ja alueellisia eroja heitä koskevien peruspalvelujen järjestämisessä.

Pilotin yhteydessä tehdyssä opinäytetyössä on kuvattu geriatrisen asiantuntijasairaanhoidajan työnkuva. Iäkkäiden potilaiden akuuttihoito vaatii laajaa osaamista ja sen myötä mahdollisuutta hoitaa iäkäs potilas usein ruuhkautuneessa päivystyksessä mahdollisimman nopeasti ja riittävän laajasti.

Akuuttigeriatrisen hoitotyö perustuu potilaan kokonaisvaltaiseen geriatriseen arviointiin. Oleellista on selvittää perussairauksien lisäksi lääkitys, sosiaalinen tukiverkosto, aiempi toimintakyky ja nykyongelma useasta tietolähteestä. Näiden perusteella suunnitellaan jatko- hoito yhteistyössä potilaan, Tyks Akuutin moniammatillisen tiimin ja jatkohoidosta vastuussa olevan tahon kanssa.

Turvallisen kotiutuksen edellytys on riittävä taustakartoitus ja jatkohoidon toteutumisen varmistaminen. Näin voidaan vähentää

iäkkään potilaan päivystyskäynnistä johtuvia haittavaikutuksia, pienentää potilaan uusintakäynnin tarvetta ja ehkäistä potilaan toimintakyvyn laskua.

Sairaanhoidajien peruskoulutuksessa on hälyttävän vähän pakollista gerontologista ja geriatrista opetusta, 1,4–2,9 prosenttia kaikista sairaanhoidon opinnoista. Määrä on täysin riittämätön suhteessa kasvavaan iäkkäiden potilaiden määrään kaikilla sairaanhoidon erikoisaloilla.

Vuoden 2021 lopussa valtioneuvosto julkaisi ehdotukset 17 kliinisestä erikoisalasta, koska sote-uudistuksen tavoitteet edellyttävät kliinisen hoitotyön kehittämistä. Yksi näistä erikoisaloista on gerontologinen hoitotyö, jolla pyritään vastaamaan uudistuksen tavoitteisiin ja väestön palvelutarpeeseen. Tällainen koulutus voi olla myös osana tukemaan sairaanhoidajan urakehitystä.

Tulevaisuudessa geriatrisen asiantuntijasairaanhoidajan työnkuvan ja osaamisen systemaattinen kehittäminen on tärkeää, jotta

voidaan vastata iäkkäiden potilaiden tarpeisiin, tunnistaa ja ymmärtää heidän erityispiirteensä terveydenhuollon kaikilla tasoilla.

Asiantuntijasairaanhoidajan osaaminen perustuu monipuoliseen työkokemukseen sekä ylempään korkeakoulututkintoon, johon Suomessa on useita erilaisia suuntautumisvaihtoehtoja. Tulevaisuudessa tarvitaan klinisiä asiantuntijasairaanhoidajia varmistamaan gerontologisen hoitotyön implementointia hoidon eri portaille.

Toiminnan laatu ja kustannusvaikuttavuus edellyttävät tieteellistä tutkimusta tavoiteltaessa tasalaatuista ja kustannusvaikuttavampaa terveyden- ja sairaanhoidoa kaikille iäkkäille.

Kirjoittajat: Hannele Tuori, geriatrisen sairaanhoidaja Tyks Akuutti, YAMK-opiskelija Turun ammattikorkeakoulu; Sini Eloranta, yliopettaja, dos, Turun ammattikorkeakoulu; Laura Viikari, geriatrisen erikoislääkäri, LT, dos, Tyks Akuutti; Anne Hedman, ylihoitaja, palvelualuejohtaja, TmT, Ytm, Tyks Akuutti